

Bramziggertjes en Titaantjes. Schrijvers in Huizen

Darja de Wever

De inwoners en omgeving van Huizen waren een bron van inspiratie voor bekende Nederlandse schrijvers. Hun boeken worden nog altijd graag gelezen.

Sterke verhalen van een scheepsjongetje

Jan de Hartog verhuisde op zijn tiende van Amsterdam naar Huizen, omdat zijn moeder erg ziek was en zijn vader vanwege zijn werk niet voor hem kon zorgen. Een Huizer weduwe uit de Schipperstraat nam hem in 1924 op in haar huis. Jan hing graag rond in de haven en genoot erg van de sterke verhalen van vissers, die met veel fantasie over hun avonturen op de Zuiderzee vertelden. Af en toe mocht hij meevaren op hun botters, in ruil hielp hij als manusje van alles. Zo leerde hij zijn twee grote liefdes kennen: varen op zee en verhalen vertellen. Na jarenlang op zee te hebben gewerkt, ging hij verhalen schrijven. Zijn boeken werden door veel mensen graag gelezen.

In Jan de Hartogs boek *Herinneringen van een bramziggertje* vertelt het scheepsjongetje Jan over zijn belevenissen op de Zuiderzee. De Afsluitdijk was er nog niet. Piepjonge bemanningsleden heten in het boek 'bramziggertjes'. Het is een verzinzel van de schrijver, want bramziggers zijn eigenlijk nevelwolkjes die uit zee omhoog kringelen en daarna oplossen in de lucht. In sterke verhalen van vissers maken ze van de wolkjes gedaantes van de duivel.

Jan heeft veel succes met zijn deels verzonnen avonturen, iedereen hangt aan zijn lippen. Na zijn verhaal over een zeemeermin biggelt er zelfs bij zijn strenge pleegmoeder een traan over haar wang.

Herinneringen van een bramziggertje verscheen in 1967 als boekenweekgeschenk. Daarna is het nog vaak herdrukt. In 1952 kwam het boek al uit in Amerika, want Jan de Hartog woonde daar toen. De Engelse titel was *The lost sea* (de verloren zee) en bramziggertje Jan vertelt hierin dat hij uit Huizen komt. In het Nederlandse boek is het veranderd, daarin staat dat Jan uit Oosterdam komt, een niet bestaand vissersdorp (maar eigenlijk is het dus Huizen).

Wist je...

dat vissers soms visserslatijn spreken? Dat doen ze als ze erg opscheppen over de vis(sen) die ze gevangen hebben.

De kinderkaravaan

De bekende kinderboekenschrijfster An Rutgers van der Loeff was zes jaar toen ze voor het eerst met de stoomtram naar Huizen ging. Vlakbij de Sijsjesberg had haar vader een houten vakantiehuis gebouwd met de naam Pax (Vrede).

Het ritje in de stoomtram maakte ze in 1915 en ze schreef er later een stukje over:

De passagiers, grotendeels bestaande uit Huizer vrouwen in hun zwarte wollen omslagdoeken en met hun grote witte kappen, schoven wat uit elkaar en zo namen we plaats op een van de twee houten banken die in de lengterichting van de wagon ter weerszij van de in het midden geplaatste potkachel stonden. Sommigen wisten het al en vroegen overbodig: „Gaat ou weer naar ouw huissie toe?”

Slingerend en luid bellend nam de stoomtram de eerste bocht. Het bellen was niet overbodig, want niet voor niets heette de tram de ‘Gooise moordenaar’. En het slingeren bleef er ook inzitten met al die bochten. Onze halte was bij het tolhuisje.’

An Rutgers van der Loeff trouwde in Huizen en strooide, buiten het stadhuis, karamelsnoepjes naar kinderen die naar het bruidspaar kwamen kijken. Met haar man en vijf kinderen ging ze in de weekenden en vakanties naar vakantiehuis Pax. Daar werkte ze ook aan haar boeken. Ze schreef bijna vijftig kinder- en jeugdboeken. Een echte klassieker is haar spannende boek *De kinderkaravaan*. Het gaat over zeven kinderen die in 1844 een gevaarlijke tocht maken door de ruige wildernis van de Rocky Mountains in Noord-Amerika. Onderweg zijn de kinderen wees geworden en moeten alleen verder. In Nederland zijn al meer dan 500.000 exemplaren van *De kinderkaravaan* verkocht en het boek is vertaald in achttien talen.

Jongens waren we, maar aardige jongens

Een van de bekendste Nederlandse schrijvers heet Nescio. Op zijn negentiende kocht hij samen met een paar vrienden een stuk grond in het gebied Tames in Huizen. Het lag vlakbij de Nieuw Bussumerheide. Vanaf 1901 kwamen ze daar regelmatig samen in een zelfgebouwd huisje. Ze spraken met elkaar over hun ideale wereld, waarin iedereen gelijk was en waarin voedsel zoveel mogelijk zelf verbouwd werd. De vriendenclub bewerkte zelf ook de schrale Gooise zandgrond en verbouwden bonen, erwten, rogge en aardappelen. Helaas vielen de opbrengsten erg tegen en moesten ze stoppen, omdat hun schulden te groot werden.

Nescio ging daarna nog wel eens terug naar het houten huisje vlakbij de hei, want hij hield erg van de natuur en wandelen. In 1915 schreef hij *Titaantjes*. De eerste zinnen van het verhaal zijn erg beroemd geworden:

‘Jongens waren we – maar aardige jongens. Al zeg ik ’t zelf.’

‘Het verhaal is geïnspireerd op Nescio’s vriendengroep uit de tijd van Tames in Huizen. Over je aanpassen aan de maatschappij of achter je idealen blijven staan. Het is vaak een moeilijke keuze. Nescio (Latijn voor: ik weet het niet) heet eigenlijk Jan Hendrik Frederik Grönloh. *Titaantjes* en andere verhalen van Nescio worden nog steeds veel gelezen.

Tekening van Joost Swarte